

Asia: VN/18459/2025

Lausuntopyyntö Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaasta

Yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne lausuntopyynnöstä alla olevaan kenttään.

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta 'Väestönsuojan käyttöönotto ja käyttö – yleisopas'.

Omakotiliitto on valtakunnallinen, sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, joka edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita ja omistajia Suomessa. Omakotiliitossa on jäseninä lähes 70 000 kotitaloutta, jotka kuuluvat noin 230 paikalliseen omakotiyhdistykseen eri puolilla Suomea. Omakotiliitto pitää tärkeänä, että väestönsuojeluun liittyvät ohjeistukset palvelevat myös heitä, joilla ei ole omaa väestönsuojaa ja lausuu asiaan tästä näkökulmasta. Suomessa on lähes 1,2 miljoonaa omakotitaloa ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joten yleisoppaan kattavuus myös pientaloasukkaiden kannalta on valtakunnallisesti erittäin merkittävää.

Yleistä

Opas on kokonaisuutena selkeä ja antaa hyvät toimintamallit suojien käyttöönottoon. Pientaloasukkaan ja vapaa-ajan asukkaan näkökulmasta oppaassa on kuitenkin täydennystarpeita liittyen omatoimiseen suojautumiseen silloin, kun omaa väestönsuojaa ei ole.

Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaan sisältö

Voitte kirjoittaa huomionne Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaan luonnoksesta alla olevaan kenttään.

Omakotiliiton huomiot ja toimenpide-ehdotukset

1. Oppaaseen tarvitaan selkeä luku tai alaluku pientaloasujan ja mökkiläisen suojautumisesta

Useimmissa pientaloissa ja kaikissa vapaa-ajan asunnoissa ei ole väestönsuojaa. Tämä koskee suurta osaa suomalaisista. Oppaassa viitataan yleisesti suojautumiseen sisätiloissa, mutta ei anneta konkreettisia ohjeita juuri näille asukkaille.

Omakotiliitto ehdottaa, että oppaaseen lisätään oma alaluku, jossa annetaan ohjeet pientalo- ja mökkiolosuhteisiin sopivasta varautumisesta, esim. kellarikerrosten tai keskiosien käytöstä suojana, sekä varautumislistasta. Samoin kannustettaisiin pientaloasukkaita laatimaan oma pelastautumisohje. Suomen Omakotiliitto tarjoaa jo nykyisin omakotitaloasukkaiden pelastautumisohjeen mallin jäsenilleen. Olemme tehneet asiassa yhteistyötä SPEK:in kanssa ja jatkamme yhteistyötä mielellämme myös sisäministeriön kanssa.

2. Suojautumispaikkojen alueellinen saavutettavuus on kansalaisturvallisuuden kysymys

Pientaloalueilla suojien määrä voi olla vähäinen tai niitä ei ole lainkaan. Tieto lähimmästä suojasta ei välttämättä ole asukkaiden tiedossa.

Omakotiliitto ehdottaa, että hyvinvointialueille tehtäisiin kartoitus väestönsuojien saavutettavuudesta ja puutteista pientaloalueilla. Sisäministeriö voi ohjata tätä työtä suosituksella.

3. Viestintä ja väestönsuojien sijaintitiedot helpommin saataville kansalaisille

Moni kansalainen ei tiedä lähintä väestönsuojaa. Tämä korostuu erityisesti vapaa-ajan asunnoilla ja haja-asutusalueilla.

Omakotiliitto ehdottaa, että asiasta viestitään selkeästi mistä pientalo- ja vapaa-ajan asukkaat saavat tiedon ja vahvistetaan yhteistyötä järjestöjen kanssa, jotka tavoittavat omien jäsentensä kautta laajasti kohderyhmää. Mikäli väestönsuojista tehdään kansallista sijaintitietoa, tähän olisi keskeistä sisällyttää myös pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden toimintamalli.

4. Oppaassa voisi mainita kevytsuojien mahdollisuuden ja esimerkkejä

Mökkiolosuhteissa tai väestönsuojattomissa pientaloissa voi olla mahdollisuus järjestää kevytsuoja esimerkiksi kellariin tai vahvistettuun huonetilaan.

Omakotiliitto ehdottaa, että oppaan pientalo- ja vapaa-ajan asukkaita koskevaan lukuun lisätään tietoa mahdollisuudesta järjestää oma kevytsuojatila, ja annetaan esimerkkejä toteutustavoista.

5. Ohjeet ja viestintä muokattava saavutettaviksi myös väestönsuojattomille

Kansalaisten perusturvallisuuden ja psykologisen turvallisuuden kannalta kaikilla on oltava riittävä tieto ja toimintamallit ennakoita mahdollisia poikkeustilanteita varten osana kansalaistaitoa. Poikkeustilanteessa on keskeisen tärkeää, että suojattomalla alueella asuva kansalainen tietää, miten toimia. Tämä koskee erityisesti ikääntyviä, mökkeilijöitä ja lapsiperheitä.

Omakotiliitto ehdottaa, että kansalaisille on laadittu selkokieliset ohjeet omatoimiseen varautumiseen ilman väestönsuojaa. Tätä tietoa voidaan jakaa kolmannen sektorin järjestöjen kautta sekä osana hyvinvointialueiden normaalia neutraalia kansalaistiedottamista varautumisesta. Tämä vahvistaa kansalaisten resilienssiä ja tukee yhteiskunnantoimintaa erilaisissa häiriötilanteissa.

Yhteenveto

Pientalo- ja vapaa-ajan asukkaat muodostavat merkittävän väestönsuojattoman osan, jonka suojautumismahdollisuuksia tulee kehittää ja tukea. Omakotiliitto esittää, että yleisopas täydentyy konkreettisilla ohjeilla niille, joilla ei ole käytössään väestönsuojaa, ja että valtioneuvoston ohjaus varautumisen yhdenvertaisuudesta ulotetaan koskemaan myös haja-asutusalueiden asumista sekä vapaa-ajan asukkaita. Lisääntyvä vapaa-ajan asunnoilla vietetty aika myös etätyön kasvun myötä lisää kuntien asukasmäärä jopa moninkertaiseksi kesäkausina ja tämä on tärkeä tunnistaa osana kuntien ja hyvinvointialueiden toimintaa.

Jatkamme mielellämme yhteistyötä asian edistämiseksi.

Kunnioitavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander	Jukka Malila
toiminnanjohtaja	puheenjohtaja

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry